

Finland säker förlorare i eskalerande valutakrig

Hufvudstadsbladet den 18 november 2015

De stora flyktingströmmarna till Europa från krishärddar runtom i världen har gjort integrationen till en central fråga. Politikerna i mottagarländerna betonar vikten av att få de nyanlända snabbt i arbete. Men med rekordhög arbetslöshet i regionen som helhet och med fler än varannan ungdom utan arbete i vissa länder måste man ställa sig frågan hur man skall lyckas med konststycket att skapa jobb till nyanlända?

Ett tecken på att en gränsöverskridande dragkamp om jobben har inletts och riskerar att bli brutal är det valutakrig som just nu pågår. Ett krig som är en del av den nyprotektionism som politiker har alltför lätt att släppa fram i kristider. Europeiska centralbanken (ECB) och därmed Finland är i högsta grad med i detta krig och kampen om jobben.

Regeringen i ett land kan på olika sätt bidra till att landet framstår som attraktivt för produktion och därmed nya jobb. Utbildning och forskning liksom minskad byråkrati är nyckeln till fler jobb på sikt. Forskningen visar dock att med den brådska som gäller för integrationen av nyanlända blir det återstående alternativet att locka till sig investeringar från andra länder med hjälp av statsstöd och konkurrerande devalveringar eller deprecieringar. Med samma medel övertygas även företag med flyttplaner att bli kvar.

Receptet ligger vanligtvis i förbjuden zon men nu är det kris! Historien ger oräkneliga exempel på denna typ av merkantilism eller nyprotektionism i kristid. Dagens valutakrig med ett fyrtiotal centralbanker inblandade är ett exempel på detta. Syftet är att få den egna valutan att värderas ned och ge stöd åt exporten men även skydda företagen i landet från konkurrensen utifrån. Kampen som förs med sedelpressar, styrräntor och valutainterventioner etiketteras visserligen som "kamp mot deflationen" men den egentliga rubriceringen borde vara nyprotektionism.

Politikerna i de länder som misslyckas med att skapa jobb genom att med tvivelaktiga metoder – som exempelvis valutakrig – "locka" till sig investerare kommer för att bli återvalda frestas att ta till andra drastiska åtgärder såsom att stänga gränser. Med de stängda gränserna följer spänningar mellan europeiska länder av det slag vi just sett början på. Den bristande solidaritet som följer kommer att bli kostsam. Fundamentet för euron är hotat.

Valutakriget, som ingen tar ett övergripande ansvar för att stoppa, leder i värsta fall till en fullständig återgång till nationalstaten med 220 regeringar, centralbanker, valutor, övervakningsmyndigheter, tullar etcetera att beakta för en potentiell investerare. Höga transaktionskostnader följer och med dessa färre jobb och ett stort steg tillbaka för välfärden. Alla blir förlorare.

Små länder öppna för internationell handel som Finland blir säkra förlorare med ett eskalerande valutakrig och ökad protektionism. Ingen tid får sålunda förspillas för finländska politiker att via internationella allianser (inte minst tillsammans med de nordiska grannländerna) verka för att någon organisation eller råd liknande Internationella Valutafonden, IMF, tar ett ansvar för att den ekonomiska världsordningen inte spårar ur.

Om valutakriget stoppas har Finland stora möjligheter att framstå som attraktivt för investeringar från utlandet. För att investeringar skall förläggas hit och jobben skapas här krävs dock även stabilitet i politiken. Den ekonomiska logiken är enkel: inför risken för ändrade spelregler undviker den potentiella investeraren att investera i Finland eller så kräver han eller hon en riskpremie som i förlängningen leder till färre investeringar och jobb.

I det krisläge som migrationsströmmarna gett upphov till bör regering och opposition påskynda samarbetet. Valutakriget måste stoppas och dyra politiska kast elimineras. Skingras inte den politiska osäkerheten snabbt kommer de jobb som så väl behövs för integrationen gå förlorade till andra länder.

Lars Oxelheim